

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

L. W. G. BLOKHUIS — SCHIEDAM

HEMELVAART

Hand. 1 : 9-11

Na zijn opstanding is Christus vele malen aan zijn discipelen verschenen. Bij die gelegenheid heeft de Here met hen gesproken over de zaken van de Koninkrijk Gods. Hun eerste taak was duidelijk: Hij gebod hun Jeruzalem niet te verlaten, maar te blijven wachten op de belofte van de Vader. De Heilige Geest zou komen en de apostelen zouden getuigen van hun Here zijn. En nadat Hij dit gesproken had, werd Hij opgenomen terwijl zij het zagen.

De discipelen waren enkele jaren in nauw contact met de Here geweest. Iedere dag was Hij bij hen. Nu verandert dat. Hij werd opgenomen terwijl zij het zagen. Zijn opstanding heeft niemand gezien. Dat was ook niet nodig. De opgestane Heer heeft Zich immers met vele kentekenen levend vertoond. Maar na zijn hemelvaart zal Hij Zich niet dan bij hoge uitzondering openbaren (Hand. 9, aan Saulus, Openb. 1, aan Johannes). En toch moeten de discipelen getuigen zijn van wat ze gezien hebben. Ooggetuigen. Daarom mochten zij zien hoe hun Meester werd opgenomen. Later kon Johannes schrijven: Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze eigen ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens. Ook in zijn hemelvaart hebben de apostelen Christus gezien met hun eigen ogen.

Lukas laat ons zien op welke manier Christus de aarde verliet: Hij werd opgenomen terwijl zij het zagen en een wolk ontrok Hem aan hun ogen.

De Here Jezus steeg omhoog, door onzichtbare krachten opgeheven en een wolk ontrok Hem

aan hun blikken. In één simpele zin vertelt Lukas het geweldige gebeuren.

En toen zij naar de hemel stonden, terwijl Hij henenvoer, zie, twee mannen in witte klederen stonden bij hen.

Het is begrijpelijk, dat de apostelen met gespannen blikken naar de hemel bleven staren, zolang zij de wolk konden zien. Terwijl de Here opvoer 'keken ze Hem na en ook nadat de wolk Hem onzichtbaar gemaakt had, bleven ze omhoog turen.

Over die wolk is heel wat gefantaseerd. Maar het enige dat we zeker weten is dat de apostelen de Here niet de hemel hebben zien binnengaan. Ze zagen Hem naar de hemel gaan. Dat moest voor hen en voor ons genoeg zijn. Ze kregen wel steun vanuit de hemel. God zond twee engelen. De goede engelen zijn in de waarheid staande gebleven. Nu worden ze uitgezonden ten dienste van hen, die de zaligheid zullen beërven. In witte klederen staan ze bij de apostelen. In de livrei die knechten van de Allerhoogste Koning past.

Van deze twee mannen in witte klederen geldt wat de profeet Jesaja zegt over de gezanten van de HERE: Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede aankondigt, die goede boodschap brengt, die heil verkondigt, die tot Sion zegt: Uw God is Koning. Hun korte boodschap is vervulling van deze heilsprophetie. Nu kunnen de apostelen weten, dat hun God Koning is. Hoort wat die engelen zeggen: Galilese mannen, wat staat gij daar en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze wederkomen als gij Hem ten hemel hebt zien varen.

Tegenwoordig wordt gezegd: In de tijd van de RUIMTEVAART kunnen we niet meer geloven aan

de HEMELVAART van de Here. Alsof de technische prestatie waartoe de mensheid na vele eeuwen gekomen is de eeuwige kracht van God naar het rijk van de fabelen kunnen verwijzen! Het is zoals wij het onze kinderen vertellen: de Here Jezus is opgevaren. Dat was te zien. Hij is een Mens met een zichtbaar lichaam. Het is op een bepaalde dag gebeurd, 40 dagen na zijn opstanding. Het is op een bepaalde plaats gebeurd, in de buurt van Bethanië (Luk. 24 : 50) en de Olijfberg (Hand. 1 : 12). Daarna konden de apostelen de Here Jezus niet meer zien. Zij stonden van dat ogenblik af onder de regel die voor ons allen geldt: Zalig, wie niet ziet en toch gelooft.

Wij hebben de werken van Christus gezien door de ogen van de apostelen. Zij zijn oog- en oorgetuigen, zij zijn de ogen en de oren van de gemeente. Zij hebben het feit van de hemelvaart gezien OOK VOOR ONS en ze hebben het ons gepredikt. Ze hebben ook een belofte gehoord op de Hemelvaartsdag, die ze ons verkonddigen. Want de engelen zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij daar en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, die van u opgenomen is, zal op dezelfde wijze wederkomen als gij Hem ten hemel hebt zien varen.

God doet alles op Zijn tijd. Zoals de Geest niet eerder kwam, dan nadat de Here Jezus gestorven, opgestaan en ten hemel gevaren was, zo zal Christus niet terugkomen voordat de Heilige Geest zijn werk op aarde heeft voltooid. Kort na Hemelvaartsdag wordt het Pinksteren. Dan zegt Petrus van zijn Here: Nu Hij dan door de rechterhand Gods verhoogd is en de belofte van de Heilige Geest van de Vader ontvangen heeft, heeft Hij dit uitgestort wat gij en zien en hoort. Wij zien onze Here op aarde niet, maar Hij werkt wel.

De hemelvaart kan voor de apostelen nog wel onverwachts gekomen zijn. Maar zij moesten niet blijven staan op de Olijfberg en opzien naar de hemel. Want de Here Jezus werkt door. Hij had Zelf gezegd: Er zijn sommigen onder degenen die hier staan, die de dood voorzeker niet zullen smaken, voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in zijn

koninklijke waardigheid. Dat komen van de Zoon des mensen zouden dus sommige van zijn discipelen nog meemaken. Dat komen is al begonnen in het voltrekken van het oordeel over de stad die Hem gekruisigd heeft, Jeruzalem, in het jaar 70. De apostelen hebben in Zijn werken van zegen en vloek de Here zien komen in zijn koninklijke waardigheid. De Here komt nu al in zijn genade en in zijn toorn. Dat moeten we niet vergeten. Hij ziet toe op zijn gemeenten. Hij wandelt tussen de kandelaren. Hij ziet toe op ons leven. Hij staat aan de deur en Hij klopt.

Dat is vandaag nog meer actueel dan in de dagen van de apostelen, want de tijd heeft niet stil gestaan. De Heiland heeft, toen Hij nog op aarde was, gezegd: Zo moet ook gij, wanneer gij dit alles ziet, weten, dat het nabij is, voor de deur.

Christus is opgenomen in de hemel. Toen de omhoogturende apostelen alleen nog maar een wolk zagen, hebben de hemelbewoners de Overwinnaar op Satan en dood de hemel binnen zien komen.

En eens zal deze zelfde Here terugkomen, op dezelfde wijze als de discipelen Hem ten hemel hebben zien varen.

Zullen wij Hem niet vergeten, die naar de hemel is opgevaren? En zullen we bedenken, dat Hij PRECIES ZO zal terugkomen? Zie, Hij komt met de wolken. Dan zullen aller ogen Hem zien. Zalig ieder, die in de Here Jezus gelooft vóórdat Hij gezien wordt.

IN DIT NUMMER

- 157 Ds L. W. G. Blokhuis,
Hemelvaart
- 158 Drs H. de Jong,
De plaats van de vrouw in de gemeente
- 159 Drs W. G. Rietkerk,
De greep naar de spiegel (1)
- 160 Prof. C. Veenhof,
Over „de onsterfelijkheid der ziel“
- 162 P. C. van Wijk,
Terloops... (Gekerkerd geloof)

De plaats van de vrouw in de gemeente

3. De vrouw in het ambt

Tot hiertoe met mijn verhaal over de plaats van de vrouw in de gemeente gekomen, kreeg ik samen met het orgaan van de Tehuisgemeente in Groningen, een stencil toegestuurd, bevattende een studie van de bij onze lezers welbekende dr D. Holwerda betreffende de vrouw in het ambt. Een zeer doorwrocht stuk, waarin hij meer op details ingaat dan ik hier kan doen. De conclusies, waartoe hij komt ondersteunen goeddeels mijn betoog. In een der eerstvolgende nummers van Opbouw zal het worden opgenomen, zo de Here wil.¹⁾

Er blijkt uit, dat de klassieke teksten die tot dusver de vrouw uit het kerkelijke ambt hebben weggehouden — 1 Kor. 14:34-36 en 1 Tim. 2:11-15 — een minder algemene strekking hebben dan we altijd gedacht hadden. Slechts bepaalde aanstootgevende optredens van (niet eens ambtsdragende) vrouwen worden er in gekeerd. Dr Holwerda doet dat zeer duidelijk uit de doeken en ik verwijs daar verder naar. Vrouwen kunnen met behulp van geen enkele nieuwtestamentische tekst uit welk ambt in de gemeente ook maar geweerd worden.

Maar mij gaat het nu om een aanvulling op deze vrij algemeen aanvaarde conclusie. Deze aanvulling, dat het ambt in de gemeente voor de vrouw toch meer uitzondering zal zijn dan voor de man. De plaats van de vrouw zal namelijk in de regel toch meer aan huis en gezin gebonden zijn dan bij de man het geval is. Men kan dat wel met woord en daad proberen te ontkennen, maar dat lijkt mij een reactie die ingaat tegen de tijd dat de vrouw met een stofdoek in de hand in haar eigen huis werd gevangen gezet. Daarmee werd aan de vrouw groot onrecht gedaan en het erge was dat daarvoor bijbelteksten werden misbruikt. Terwijl de Bijbel zelf laat zien, hoe vrouwen reeds in het oude Israël maatschappelijk en politiek meeleefden (bijv. Hanna, 1 Sam. 2:1-10). Maar in reactie op die ontering van de vrouw kun je tegenwoordig wel eens te horen krijgen: ik zal niet rusten alvorens er in de kerkeraad precies

Kerkelijk Leven

evenveel vrouwen als mannen zitten, want de vrouw en de man staan precies gelijk. Ik geloof dat deze opvatting zich te pletter loopt tegen de werkelijkheid van de schepping zelf en daarom, wanneer ze volgehouden wordt, veel ontevredenheid bij de vrouw zal kweken. Naast het element van nevenschikking zit er toch van scheppingswege dat onderschikende in de man-vrouw-relatie en daar doe je geen recht aan, wanneer je van absolute gelijkheid van positie spreekt. Je moet wel streven naar zo veel mogelijke gelijkheid, maar het verschil krijg je niet weg. En zalig wie aan deze werkelijkheid geen aanstoot neemt.

—o—

Ik denk dat ook Paulus deze werkelijkheid op het oog heeft, als hij schrijft: „doch zij (de vrouw) zal behouden worden, kinderen ter wereld brengende, indien zij blijft in geloof, liefde en heiliging, met ingetogenheid.” (1 Tim. 2:15). Deze tekst kan heel gemakkelijk verkeerd verstaan worden, alsof het kinderen baren voorwaarde zou zijn voor het behoud, de zaligheid van de vrouw. Dat is onjuist; de voorwaarde daarvoor is een andere, ook in de tekst genoemd: „indien zij blijft in geloof, liefde en heiliging, met ingetogenheid.” Het kinderen baren (met alles wat daaraan als nasleep vast zit) is de omstandigheid, die het leven van de vrouw doorgaans begeleidt. Haar is daarmee een meer beperkte reikwijdte meegegeven dan de man — althans voor oppervlakkige beschouwing. Paulus verwijst dus de vrouw met dit woord niet naar de kinderkamer: ga jij maar baren. Wel zegt hij dat de kinderkamer met de beperkingen daarvan in het algemeen een realiteit voor de vrouw is waar ze mee klaar moet komen. En ook al helpt de man haar nog zo door zijn werkzaam aandeel in de huishouding — wat een zeer goede zaak is — de realiteit dat kinderen je handen binden blijft toch een gegeven dat speciaal een vrouw in haar levensopzet moet

Pastorale notities

Zoekt de dingen die boven zijn

Deze vermaning schreef Paulus eenmaal aan de christgelovigen, die in Colosse woonden. Deze werden blijkbaar onrustig gemaakt door bepaalde mensen, die zich heel godsdienstig voordeden, maar desalniettemin met hun leringen en godsdienstigheden het echte evangelie van Christus in de weg stonden.

Deze seclarische mensen vertelden: Om echte kinderen des lichts te zijn, moet je je ontworstelen aan de machten van deze stoffelijke wereld. Jullie moeten niet alles eten en drinken. Jullie moeten bijzondere dagen blijven onderhouden. Je vlees kruisigen in zelfvernederen. Ook de engelen vereren. En in die weg van onthouding en geestelijke training kun je eerst tot volledige verlossing komen.

Paulus zegt: Onzin! Eigendunkel godsdienst! Alsmat met jezelf bezig zijn. Laat je toch niet in verwarring brengen door mensen, die hun verlossing zoeken in zelfvernederen en zichzelf opgelegde godsdienstigheden van raak dit niet aan, eet daar niet van, blijf ook daar van af. God de HERE vraagt dat niet van ons. Christus is ons daarin niet voorgegaan.

Nee: zoekt de dingen die boven zijn!
Wat bedoelde Paulus daarmee? — met die dingen die boven zijn. Kort gezegd: alles wat wij in en met en dóór Christus bezitten mogen.

Christus is opgenomen in heerlijkheid. Hij voer ten hemel op vol eer. Daar is Hij, zoals de bijbel het symbolisch uitdrukt: gezeten aan de rechterhand van onze hemelse Vader, als het hoofd van alle overheid en macht en stort hij door zijn Geest in ons zijn hemelse gaven uit. Vandaaruit leeft Hij met ons mee en zal hij ons doen delen in zijn heerlijkheid.

Dat is de realiteit van de dingen die boven zijn.

De apostel zegt: Bedenk die dingen. Wees er mee bezig. Leef er steeds weer uit. Dat is de vreugde van uw christen-zijn.

Dan leeft ge niet langer in angst en zorg, in een ziekelijke becommerring, in een godsdienstige krampachtigheid van mag dit en mag dat, moet dit en moet dat.

Dan stellen we ons niet langer aan alsof wij de wereld en onszelf hebben te verlossen, alsof het heil van ons afhangt. Dan wijkt vanzelf de geest van wetticisme en traditionalisme en mogen we staan in de vrijheid, waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt. In Christus zijn en met en vóór en uit hem leven!

B. Telder, Bilthoven

inbouwen. Daardoor zal ze in het algemeen ook minder beschikbaar zijn voor het ambt.

—o—

Is ze ook minder geschikt voor het ambt? Dat hoor je wel eens zeggen, maar ik geloof dat niet. Ik ken vrouwen, die uitstekende predikanten, uitstekende ouderlingen en uitstekende diakens zouden zijn. Ook heb ik al gezegd, dat geen enkel ambt in het nieuwe testament voor haar gesloten wordt. Toch zegt het wel iets, dat Paulus wel voorschriften geeft voor de vrouwelijke diakens (? 1 Tim. 3:11) en niet voor de dito-ouderlingen. Ook heeft onze Here geen vrouw in het twaalf-tal opgenomen. Ik zeg niet dat dit exclusief moet worden uitgelegd („het mag niet”). Maar een aanwijzing dat het niet voor de hand ligt een vrouw tot voorganger te kiezen zou het kunnen zijn. Ook het weduwen-ambt, dat het nieuwe testament schijnt te kennen (1 Tim. 5:3 v.v.), wijst (volgens vs. 10) vooral in de richting van het diakonale werk.

Er is ook niets tegen om te constateren, dat de begaafdheden van de vrouw in het algemeen op dat vlak liggen. We moeten op dit punt even iets breder ingaan.

Sommigen hebben er bezwaar tegen, van typisch vrouwelijke eigenschappen of begaafdheden te spreken. Voor zover die er zijn, kunnen ze gewoon verklaard worden uit de situatie, waarin de vrouw altijd verkeerd heeft. Door haar opgesloten leven in huis, heeft ze een bijzondere aanleg voor dienen en verzorgen ontwikkeld. Maar dat is niets specifiek voor de vrouw; bij een man zou zich, onder dezelfde omstandigheden, dezelfde ontwikkeling voordoen. Om een voorbeeld uit een andere sfeer te noemen: kijk maar naar de jood, van wie vroeger gedacht werd dat hij als soldaat of als boer waardeloos was. En kijk nu eens! De werkelijkheid is dat hij eerder nooit de kans gekregen heeft, kwaliteiten in die richting te tonen. Daar zit wat in. Toch kun je, naar een woord van Rijnsdorp, de eskimo niet helemaal uit het ijs verklaren. Denk eens in, met hoe grote, (mij vaak te grote) vrijmoedigheid wij oordelen over volksaard en ras: de fransman is een rationalist, de neger is emotioneel. En daarbij gaat 't over mensen die in lichamelijk opzicht veel minder van ons verschillen dan de vrouw van de man. Zou het dan ineens onmogelijk zijn om in alle voorzichtigheid te zeggen: de vrouw is in 't alge-

1) Ik begreep van dr Holwerda, dat hij van zijn stuk een voor de pers meer geschikte bewerking wilde klaar maken, wat wel een paar weken zal nemen.

meen zorgend van aard? Men moet wel behoorlijk dogmatisch vooringenomen zijn om te beweren, dat de vrouw in wezen even gelijk geaard is als de man. Het dogma is hier dat van de revolutionaire gelijkheid. De revolutie weet, zo zei ik al eerder, geen raad met de schepping en haar ordeningen; die zet het hele leven op de noemer van de geschiedenis, het historisch geworden en verwordene en denkt daarom dat de hele werkelijkheid veranderbaar is: totale revolutie op grond van totale evolutie.

—o—

Dus zeer in het algemeen gesproken zal de vrouw meer geschikt-heden vertonen voor het diakonale ambt. Maar ook als ze, meer bij uitzondering, andere ambten in de gemeente zou bekleden, zou ze dat, als ik het goed zie, op een diakonale wijze moeten doen. Ik ben mij ervan bewust dat ik hiermee een uitbreiding geef aan het woord 'diaken', het krijgt haast de betekenis van 'assistent'. Toch is deze uitbreiding niet willekeurig of eigenwillig. Je krijgt namelijk de indruk dat ook in het nieuwe testament twee betekenissen in het woord 'diaken' zitten opgesloten: 1e dienaar van de gemeente, 2e assistent van de opzieners. De 'zeven' uit Hand. 6 (die overigens geen diakenen genoemd worden) vervullen enerzijds de diakonale taak van armen-verzorging, maar anderzijds arbeiden ze net als de apostelen in het Woord en kunnen dan als assistenten van de 'twaalf' gezien worden. Hoe dat ook verder zij, ik ga even met dat woord 'diaken' een algemene kant op en zeg dat de vrouw in het ambt haar werk het beste in een assisterende zin kan opvatten. Daarmee wil ik niet zeggen dat zij niet zelfstandig zou kunnen optreden. Het gaat mij vooral om een houding. Dat de vrouw, ook ambtelijk, een hulpe zal zijn als tegenover de man. Dat ze, ook in het ambt, ernst maakt met die scheppings-ordening van de subtiële balans

tussen nevenschikking en onderschikking. Ook trouwens de man in het ambt moet daar dan ernst mee maken. D.w.z. dat hij de vrouw in haar assisterende rol niet klein houdt maar steeds met terdaad laat merken, dat hij in zijn werk haar kijkt, haar inbreng, haar aanpak niet kan missen. Dan krijgen we toch iets anders, iets mooiers dan de vrouw-in-het-ambt, omdat het zonedig moet; of de-vrouw-in-het-ambt, die zo mooi de weduwen kan bezoeken (zodat deze helemaal nooit meer een man te spreken krijgen!) of de vrouw-in-het-ambt, die zo mooi de man kan ontlasten die toch geen tijd meer heeft om ouderling of diaken te zijn. In zulke gevallen betekent de vrouw-in-het-ambt geen verrijking van het gemeentelijke leven, maar is ze een teken van geestelijke armoede.

—o—

En — om hiermee te eindigen — ik wil met dat begrip 'diaken' nog een kant uit. Het woord 'diaken' wordt in het nieuwe testament ook in een niet-ambtelijke zin gebruikt. Zo komt het zelfs het meest voor. Ik wil dit gegeven gebruiken om een eresaluut te brengen aan al die vrouwen, die zonder in een officieel ambt te staan, de broeders-ambtsdragers (niet alleen hun eigen mannen) dienen, assisteren in het ambt. Door oplettendheid en attentie, door hun scherp oog en hun warm hart voor noden, zowel stoffelijke als geestelijke. Veel vrouwen zijn ware diakonessen der gemeente (vgl. Rom. 16:1), ook al ontbreekt hun de officiële ambtelijke status. Naar hun werk zijn ze als anonieme ambtsdraagsters onder ons aanwezig. Misschien zegt iemand hierop: nu, dan gebeurt toch het werk en dat is toch het belangrijkste? Wel, dat dat het belangrijkste is, zal niemand ontkennen. Maar waarom zouden wij onze zusters niet eren door deze diensten officieel te erkennen en een vaste plaats in de gemeente te geven?

W. G. RIETKERK — ECK EN WIEL

De greep naar de spiegel

Weet u wanneer iemand zonder meer naar de spiegel grijpt? Wanneer hij niet meer weet hoe hij eruit ziet. Hij is aan het twifelen gebracht. Probeer het maar eens uit aan tafel, in een groot gezin. Als alle kinderen op afspraak ineens roepen: hé Piet wat zie je er gek uit! Wat is dat in je gezicht... U kunt van één ding zeker zijn: het eerste wat Piet zal doen is: hij grijpt naar de spiegel! Hij wil weten hoe hij eruit ziet, of hij nog steeds dezelfde is... Wat er met zijn gezicht aan de hand is... Onzekerheid en twijfel aangaande ons-zelf doen ons grijpen naar de spiegel. Wij willen weten wie wij zijn... Wat voor gezicht wij hebben! Maar... overgebracht op onze samenleving: er zijn zoveel spiegels! Welke spiegel zullen wij grijpen? Welke spiegel zal ons ons-zelf doen zien zoals we zijn?

Hier liggen de vragen die wij bij ons l'Abri-werk steeds weer opnieuw aantreffen.

Ik kan het voorbeeld noemen van een meisje, dat geheel ongeïnteresseerd was in de bybel — en eigenlijk wel wat bang was van ons — maar op uitnodiging van een vriendin bij ons kwam. Haar visie op vrouw-zijn en sexualiteit was helemaal gebouwd op het evolutiedenken — een mens is een wat ingewikkeld soort dier. Met behoeften. Wil je die bevredigen dan ga je met een jongen samenleven, en dat is het. De overspanning waarin ze was toen ze bij ons kwam, was gekomen op het moment waarop de jongen abrupt de band verbrak en vertrok. Toen bleek dat het haar niet mogelijk was om zo maar naar een ander mannetje toe te stappen. Ze hield van hem. Dat kon eigenlijk niet in haar eigen mens-beeld, ze realiseerde zich, dat ze niet wist wie ze zelf was. Op dat punt vonden wij dan ook het contact om met haar te praten. Niet over wie God was — daar hebben wij het later over gehad — neen over wie zij zelf was. Dat gaf ons de brug waarover wij naar haar — maar zij ook naar ons kwam. Ja, in zekere zin om als in een spiegel te zien wie zij was: schepsel van God, uit en voor en tot liefde geschapen.

Mensen uit onze tijd zitten méér met de vraag „wie ben ik”, wie zij zelf zijn, dan wie God is en ik denk dat daarom de inleiding tot de Institutie van Calvijn nog maar zelden zo aktueel is geweest: waar staat dat de ware kennis van God en de ware kennis van ons-zelf onlosmakelijk samenhangen. Heel vaak moeten wij vandaag bij het laatste beginnen.

Ik heb een poster meegenomen vanmorgen (hierbij afgedrukt). Hij is afkomstig van een kunsttentoonstelling in Mechelen. Najaar '76. Moderne kunst. De centrale figuur zit wat verwaasd op een ezel. Hij kijkt wanhopig met een oog schuin naar omhoog, met de andere staart hij voor zich uit in onbekende verten. Hij is met zichzelf verlegen. Begrijpelijk als we erop letten hoe hij door medeschepselen wordt begluurd. Een gluisper met een hoge hoed observeert hem heimelijk en een één-ogige clown met streng-achtige armen loert naar hem van achteren. „Wie ben ik?”, vragen de ogen van de hoofdpersoon. Waar ben ik? De Belgische schilder Van den Berghe gaf aan het werk de titel: „Zoon van de maan”. Alsof hij wil zeggen: zijn wij dat niet? Is dat het wat we zijn? Product van een vreemde ijzige bizarre planeet.

Bijna alle moderne muziek of eigentijdse schilderkunst draait rond thema's als deze: hoe we als mensen in onze technologische en materieel zo hoogstaande en welvarende tijd van ons-zelf vervreemd zijn. Er zijn theologen, die zelfs het ouderwetse woord „zonde” liever willen inruilen voor het moderne woord „vervreemding”. Want over zonde valt vandaag moeilijk te praten, maar wat vervreemding is dat weet iedereen. Moet u maar eens opletten hoeveel boeken, met woorden in de titel als „vervreemding” of het omgekeerde: „identiteit”, vandaag in de boekhandels te koop liggen die in de psychologische sektor thuis horen.

Er was laatst zelfs een televisie-programma waarin de cabarettier steeds weer eindigde met het refrein: „Ik ben op zoek naar mijn identiteit, ik ben hem kwijt, ik ben hem kwijt.”

Er is iets aan de hand met het zelfvertrouwen en de zelfzekerheid van de 20e eeuwse mens. Wie eens terugleest met wat voor hoge bewoordingen de mens in de renaissance en in de tijd van Verlichting van zichzelf sprak, aan het begin van onze technologische samenleving, die staat versteld van het contrast: er is met recht te spreken van een crisis in het humanisme. Dat is met een mooie term de zaak waarover ik vanmorgen met u wilde spreken: de twijfel waarin de Westeuropese mens terecht is gekomen en die hem doet grijpen naar een spiegel.

Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven

Eris één weg, die uit de diepte leidt,
één hand, die u kan trekken uit het slik
van doffe wanhoop en van eenzaamheid:
Die hand is Mijn hand en die Weg ben Ik.

Er is één waarheid, die niet wreed verwondt,
en die genade gelden laat vóór recht:
Ik ben de Waarheid, die de Vader zond,
Ik heb de leugen 't zwijgen opgelegd.

Er is één leven, glanzend als de zon,
waarin ge leven kunt, verlost en blij:
Ik ben het Leven, dat de dood verwon;
en wie in Mij gelooft, — hij leeft met Mij!

Uit: „Een boom in de wind” - Nel Benschop - Uitg. J. H. Kok, Kampen

Dit is de tekst van het referaat dat drs W. G. Rietkerk op de vergadering van de persvereniging „Opbouw” heeft gehouden.

stad mechelen

kunst in europa

1920-1960
een
confrontatie

cultureel centrum
burgemeester a. spinoy

26 september-28 november 1976

dagelijks van 10 tot 18 uur

Ik verdeel mijn verhaal in drie delen. Eerst iets meer over die crisis en de historische achtergrond daarvan, dan de greep naar de spiegel, waarbij ik het vooral heb over de moderne psychiatrie en tenslotte: onze roeping als christenen.

Allereerst iets meer over die crisis: hoe is dat gekomen? Wat heeft het zo fiere mensbeeld van de mens zó naar beneden gehaald. Uit het lange proces van afbrokkeling noem ik drie mijlpalen: drie keerpunten. Drie ontdekkingen die het zelfvertrouwen van de mens-zonder-God hebben geschokt tot de bodem. Allereerst Copernicus, ten tweede Darwin, ten derde Freud.

Copernicus was in de 16e eeuw de man, die ontdekte, dat de aarde om de zon draaide i.p.v. de zon om de aarde. De mens had tot die tijd steeds gedacht dat de aarde — en op de aarde de mens — in het middelpunt van het heelal stond. Nu bleek dat het omgekeerde waar is: duizenden sterrestelsels zweven door de ruimte, ergens in een uit-hoek van één van hen, het melkwegstelsel, is daar één sterretje, de zon, waaromheen wat planeten draaien, één van die planeten is de aarde: eigenlijk niet meer dan een erwt in het universum — nog niet eens wentelend om zichzelf — maar om een ander: de zon. Dat is de eerste schok geweest voor de fiere mens van de renaissance. Dat heeft onbewust hem toch aangegrepen: een christen kan er een enorme les in bescheidenheid uit leren; maar — buiten het geloof om — maakt dit weten ons bang: „het eeuwige zwijgen van die eindeloze ruimten ontstelt mij”, zegt Pascal.

Toch zou men ook na deze revolutie in de kosmologie nog steeds mens-centraal kunnen denken. Op deze aarde was de mens in ieder geval het middelpunt. Hij was het kroonstuk van Gods schepping, geschapen op de 6e dag. Niemand die dat niet geloofde... tot dat Darwin kwam. Hij zorgde voor de tweede stoot. Want wat bleek: de mens was alleen maar één van de vele verschijningsvormen in het proces van de evolutie. Naar de theorie van Darwin is het ontstaan van de mens te vergelijken met het groeien van een tak aan een boom. Het is ook alleen maar toevallig dat wij er zijn. Een toevallige samenloop van omstandigheden heeft de mens doen ontstaan ergens om 5 voor 12 's avonds. Want wie het hele proces van evolutie zoals het tot vandaag toe geweest is vergelijkt met een volle dag van 24 uur bemerkt tot zijn schrik dat de mens pas om 5 minuten voor 12 middernacht is ontstaan: dat is de 2e schok voor de moderne mens. Hij is in niets onderscheiden van een mineraal of een vis of een aap. Product van het evolutieproces. Hoe diep dit de moderne mens geraakt heeft brengt de psychiater Erikson tot uitdrukking in zijn boek „Jeugd en identiteit”. Daar vraagt hij op blz. 38: Hoe is toch de behoefte aan individualiteit ontstaan? en dan antwoordt hij: Vóór Darwin was het antwoord duidelijk! Om-

C. VEENHOF — KAMPEN

Over „de onsterfelijkheid der ziel” (5)

Zoals ik reeds eerder opmerkte is de „tijdelijke dood” het „sterven”, het „weerkeren tot het stof” niet een *wezenlijk element* van de dood.

Daarover wil ik nu nog een paar opmerkingen maken.

Reeds meer dan een halve eeuw geleden, namelijk in een opstel in het *Geref. Theol. Tijdschrift* van mei en juni 1920, heeft Schilder daarover belangrijke dingen gezegd.

Hij wijst er daarin op dat God vóór de val tot Adam zegt dat hij ten dage dat hij van de verboden boom zal eten de dood zal sterven. Dat is de aankondiging van *de volle eeuwige dood in al zijn verschrikking*. De zonde, zo zegt Bavinck, verdient ook niet minder dan „de ganse volle dood”.

Als God deze straf onmiddellijk volledig zou hebben uitgevoerd zouden Adam en Eva *niet* „tot stof zijn weergekeerd”, niet „de laatste adem hebben uitgeblazen”, *niet* zijn „overleden”, maar „levend” in de „poel des vuurs” zijn neergezonken.

Maar dat gebeurde niet! De bedreiging van de volle dood voerde God niet aanstonds volledig uit. Er is, zo zegt Bavinck „een element tussen beide getreden, dat deze straf gematigd en uitgesteld heeft.” Want God wilde de mensheid redden. Hij gaat een „heils-geschiedenis” beginnen, die haar hoogtepunt zal bereiken in de komst van zijn Zoon in het vlees. Onmiddellijk na de val treedt de genade op, en deze gaat de historie beheersen. God zal zijn heils-

dat God Adam schiep naar Zijn eigen beeld, als tegenspeler van Zijn eigen identiteit en daarmee de gehele mensheid begiftigde met de glorie en wanhoop van individualiteit en geloof... en dan voegt hij daar in één zin aan toe: ik geef toe dat ik geen betere verklaring heb kunnen vinden.

Op dit punt staat de moderne mens met lege handen. Want ook al kan hij geen betere verklaring vinden, Erikson zelf gelooft het niet meer. Het enige wat hij dan nog bedenken kan is: „de behoefte van een mens aan psychisch-sociale identiteit ligt verankerd in niets minder dan zijn sociaal genetische evolutie” (blz. 39). Het evolutieproces zelf moet ervoor aansprakelijk worden gesteld dat er geen mens is of hij heeft in zich het besef dat hij uniek is — een typisch groeiverschijnsel: in de boom van de evolutie is er ineens één tak met vruchten die als kenmerkend bijverschijnsel door de evolutie het gevoel is meegegeven dat iedere vrucht er aan uniek is. Intussen, uniek zijn zij niet. Want niet alleen biologie, maar ook de sociologie laat zien, dat er niets is in de mens of het is er gewoon als in een computer ingestopt: wij zijn geprogrammeerd als computers. Dat is ook een van de angsten in de moderne kunst. Zou het waar zijn? Is de mens uiteindelijk niets dan een vernuftige machine?

Deze schok van de biologie was trouwens nog niet de laatste. De mens kon zich in ieder geval na Copernicus en Darwin altijd nog terugtrekken in zichzelf en denken: maar ik heb tenminste een zelfbewustzijn waarin ik mijzelf boven de dingen kan verheffen. Goed: ik ben niet het centrum van het universum, ook niet het centrum van de aarde en haar evolutie, ik ben in ieder geval heer in mijn eigen leven. Want ik houd mijzelf in ieder geval in de hand.

Freud rukte zelfs dit laatste houvast uit onze handen. Hij laat zien hoe mijn eigenlijke ik onbewust is. De daden en woorden waarin ik mijzelf ben, worden — aan mij onttrokken — geleid en bestuurd door onbewuste strevingen en krachten. Zelfs in mijn eigen leven ben ik geen baas. Dr. J. H. van den Berg zegt in „Dieptepsychologie”, blz. 15: „het is wezenlijk voor Freud's visie dat ons eigenlijke „ik” verborgen zit in de diepe onbewuste lagen in ons leven. Dat onbewuste heeft een eigen aard, het draagt, en verklaart en bepaalt de bewuste lagen van ons leven.” Wanneer wij dat serieus nemen wordt het zelfs moeilijk voor de mens om nog „ik” te zeggen. Want wat is dat „ik”? Niets dan een produkt van onbegrepen krachten. Wanneer deze visies op de mens overheersen dan moet het wel komen tot een desintegratie van de persoonlijkheid, tot ongelof in de uniciteit van de mens — en de oneindige waarden van iedere individu. Dan ligt de identiteitscrisis op de loer, waarvan vandaag zo vaak sprake is.

(Wordt vervolgd)

plan verwerkelijken. En, aldus Schilder, „om de vervulling daarvan mogelijk te maken stelt Hij de volledige vervulling van zijn bedreiging uit tot dat het proces des heils zijn gang heeft vol eindigd in de consummatie (de vol-einding) der eeuwen. Eerst als deze gekomen is, zal intreden de toestand, die door de bedreiging van Gen. 2:17 is aangewezen in de strakke voorzegging van de volle dood.”

De strafaankondiging vóór de val krijgt zo het karakter van een aankondiging van de ene, grote straf op de zonde. Alle strafvoorspellingen na de val daarentegen moet bezien en verklaard worden onder het licht dat God zegt op welke wijze Hij in de historie, die komt, zijn plan volvoeren zal: „Vóór de val dus de aanwijzing van het essentiële, het wezenlijke, van de straf; na de val de aankondiging van hetgeen daarin *accidenteel* is. Vóór de val het thema na de val de uitwerking ervan in de historie. Vóór de val is aangekondigd: de straf, de dood, zonder meer; doch na de val het *uitstel* van het eigenlijke vonnis, zodat alles, wat daarna gezegd wordt, in het licht van dit *uitstel* moet worden bezien en verklaard.”

Bavinck zegt in zijn dogmatiek, nadat hij betoogd heeft dat de zonde niet anders verdiend heeft dan de ganse, volle dood: „Alle andere straffen, die na de val feitelijk ingetreden en uitgesproken zijn... onderstellen... dat God nog een ander plan heeft met mensheid en wereld en deze daarom in zijn lankmoedigheid laat bestaan.” En: „alle straffen, die na de zonde intreden dragen... een dubbel karakter. Ze zijn niet louter... straffen... maar ook *mid-delen der genade*”.

Dit alles wordt ook daardoor bijzonder duidelijk, dat de voor-spelling dat de mens uit stof genomen is en tot stof zal wederkeren als in één adem door God gezegd wordt met de aankondiging dat de vrouw met smart kinderen zal baren, de vervloeking van de aardbodem, en het in het zweet des aanschijns daarvan eten. Alle uitspraken die betrekking hebben op de tijd na de val en vóór de wederkomst van Christus.

Kort en bondig vat Schilder zijn gedachten in deze zó samen: het sterven van de mens op aarde, het „wekeren tot het stof”, het „geven van de geest” is „niet een *essentieel bestanddeel van de straf op de zonde*”; de noodzakelijkheid er van is er wel, „doch ze

is niet *absoluut*, maar *relatief*; niet *inhaerent*, doch *accidenteel*; geen eis van straf *als zodanig*; doch alleen van de nader vastgestelde wijze der strafoefening. Ze behoort tot het heden, maar kan morgen zijn opgeheven.”

☆☆☆

Dit niet-wezenlijke, accidentele, tijdelijke karakter van het „wekeren tot het stof”, het „geven van de geest”, kortom van het sterven op aarde, het „overlijden”, wordt vooral ook duidelijk als we ons realiseren dat er miljoenen, misschien wel miljarden mensen zullen zijn die deze „tijdelijke dood” niet zullen sterven. Dat zijn namelijk allen die de wederkomst van Christus op de jongste dag zullen beleven. Dezen gaan niet in het graf maar zullen in een „punt des tijds” *veranderd* worden.

Schilder merkte terecht op dat dit „veranderd worden” als *zodanig* nog niets met de genade van God in Christus te maken heeft. Evenmin als het „opstaan” van de doden als *zodanig* zalig is. Maar — met dat „veranderd worden” op de jongste dag is onlosmakelijk verbonden het *eindoordeel* dat Christus over alle mensen die geleefd hebben en dan nog leven, dus over levenden en doden, vellen zal. Op die dag zal Christus weerkomen, „lichamelijk en zienlijk gelijk Hij opgevaren is, met grote heerlijkheid en majesteit, om zich te verklaren een Rechter te zijn over levenden en doden. deze oude wereld in vuur en vlam stellende om haar te zuiveren. En alsdan zullen persoonlijk voor deze grote Rechter verschijnen alle mensen, zowel mannen als vrouwen en kinderen, die van den beginne der wereld af tot den einde toe geweest zullen zijn, gedagvaard zijnde door de stem des archangels en door het geklank der Godelijke bazuin.” (art. 37) Het effect van dat oordeel zal zijn dat dit veranderd worden voor de *gelovigen* een verandering zal zijn welke voor hun gehele, volle, ook lichamelijke mens-zyn een *verheerlijking* betekent en een eeuwig leven als nieuwe volkomen mensen op de nieuwe aard. Maar voor hen die Christus verwierpen zal dat oordeel een veranderd worden tot *afgrijzen*, een verandering die betekent een eeuwige dood, een ingaan, ook als complete mensen, als mensen met en in hun lichamelijkeheid, in „het eeuwige vuur dat de duivel en zijn engelen bereid is. Zij die in Christus geloofden „existeren” dan bewust als *eeuwig levenden* in het eeuwige Vaderhuis. Zij die Christus verwierpen „existeren” dan, óók bewust, als *eeuwig stervenden* in de buitenste duisternis. Alleen zij die in Christus geloofden, maar ook zij *alleén*, ontvangen de *onsterfelijkheid*, de anderen gaan in in de *eeuwige dood*.

C. VEENHOF — KAMPEN

Persschouw

Altijd weer hiërarchie

In het Friesch Dagblad las ik, onder het opschrift: Eenheid door oliarchie, het volgende artikelje:

Een kleine groep van kerkelijke ambtsdragers uit verschillende kerkgemeenschappen treedt in Nederland op onder de naam Raad van Kerken.

Die raad pretendeert niet alleen, bevoegd te zijn namens de kerken te spreken, b.v. om ons een kerkelijk advies te geven voor 25 mei, maar hij wil ook eenheid scheppen in de kerken door verstrekkende aanbevelingen. Zo heeft hij besloten, alle kerken, die organisatorisch wat met deze Raad te maken hebben, aan te bevelen, overal, in de R.K., de Lutherse, de Nederlands Hervormde en de Gereformeerde Kerken op elke zondag van het jaar een bepaald bijbelgedeelte in de eredienst centraal te stellen. Een rooster wordt dan natuurlijk tijdig toegezonden.

Wij zijn van oordeel, dat zulk een eenheid althans voor gemeenten, voortgekomen uit de reformatie, volstrekt onaanvaardbaar is. Die gemeenten hebben haar eigen zelfstandigheid, en daar hebben zij jaloers over te waken. Zij kennen geen hiërarchie, en nog minder een leiding of instructie door een oliarchie. En de orde van dienst wordt geregeld door de kerkeraad van de eigen gemeente. Daarbij wordt voor de doop en avondmaal b.v. wel voor de eigen kerkgemeenschap een formulier aanvaard, maar in principe is elke kerkeraad vrij, naar de tijd en de gelegenheid van de eigen gemeente hier voorzieningen te treffen.

Wat het Friesch Dagblad als „Eenheid door oliarchie” typeert kan men ook, en misschien beter, hiërarchie noemen. De „oude” Rutgers heeft eens gezegd dat er een *hiërarch*, een *kerkvorst*, een *paus* in ieder domineeshart schuilt. En wee als er dan een stelletje van deze mensen bij elkaar zijn! Als ik dominee was en ik kreeg zulke aanbevelingen gingen ze linea recta de prullebak in!

Als christen de dienst in en uit

Is het werk van Cogma u bekend?

Hoewel Cogma regelmatig van zich laat horen, blijkt toch telkens weer, dat velen niet op de hoogte zijn van de nuttige arbeid, die Cogma voor onze militairen doet.

Cogma heeft ten doel het activeren van de geestelijke verzorging onder militairen en alleenstaanden en het leggen van contacten tussen kerken en betrokkenen. In 1963 is de geref. kerk vrijgemaakt te Enschede met het werk onder de „verstrooide militairen” in Duitsland begonnen.

Na de breuk in de vrijgemaakte kerken

is deze arbeid door de kerken buiten het verband voortgezet via een landelijke organisatie: het COGMA.

Sinds 1962 werkt Cogma nauw samen met de commissie „Militairen Buitenland” van de chr. geref. kerken.

Deze organisaties hebben het terecht nodig geoordeeld, dat hun werk wat meer bekendheid kreeg en heeft daarvoor nu een Informatieblad uitgegeven, dat ons nader over hun arbeid oriënteert.

In dit geschrift kunt u lezen wat er moet gebeuren als men voor militaire dienst wordt opgeroepen, over de taak van de kerkeraad, over de militair in buitenland, over de militair in beroepsdienst enz.

Het is goed, dat allen, die hiermee te maken hebben of krijgen van dit geschrift kennis nemen.

U kunt het Informatieblad aanvragen bij Cogma, H. J. Bosch, Hekselbrink 83 te Enschede, tel. 053-762272 en bij Comm. milit. buitenland, J. Koning, Ambonstraat 8 te Enschede, tel. 053-324289. Vraagt u dan tevens het kleine informatieboekje aan, dat allerlei wenken bevat voor hen, die in dienst gaan. „Als christen de dienst in en uit.”

Laat u niet weerhouden door het feit, dat deze uitgaven gratis worden verstrekt. Dat neemt niet weg, dat men voor deze arbeid wel gaarne bijdragen ontvangt.

J. Meclink

De bus voor l'Abri

We kunnen nu bijna rijden (?) op twee wielen en met een halve bus. De snelheid van de gaven neemt langzaam af, maar dat was zeker een giro-drempel?

We verantwoorden nu de volgende giften: NJT te V 50,—; CDG te W 50,—; JJV te H 10,—; AM te B 10,—; AS te V 10,—; PK te K 10,—; JPV te H 25,—; GS te D 10,—; AFdeL te L 20,—; JB te N 50,—; KV te H 10,—; TAV te H 10,—; VB te U 10,—; JAAS te V 25,—; CvB te W 15,—; MWB te L 25,—; EE te T 20,—; GvW te P 25,—; WICv V te B 50,—; GA te H 10,—; GE te 'sG 20,—; JvO te D 100,—; KM te DeM 25,—; SvdB te W 5,—; samen f 595,—; saldo van de vorige verantwoording f 2.163,50. Totaal f 2.758,50.

Alle gevers en geefsters weer hartelijk dank. Denkt u eraan, dat we snel aan de f 6.000,— moeten zijn? Giften graag op giro 1118536 t.n.v. eerste ondergetekende.

G. v. d. Brink, Schiebroek
J. v. Veelen, Capelle a/d IJssel

Kerknieuws

Beroepen te Kampen (vak. Ds J. O. Mulder): Ds A. H. Algra te Sliedrecht.

Kand. L. F. Sawyer — De classis Kampen heeft donderdag 12 mei praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard: Kand. L. F. Sawyer, Houtwijk 4, Kampen.

Chr. Geref. Kerken

1. Uit het verslag van de vergadering van de Part. Synode van het Oosten d.d. 19 april '77 kunnen we opmaken, dat de desbetreffende synode een instruktie van de klassis Utrecht, waarin verzocht werd om een uitspraak of het

gevoelen van Prof. dr Oosterhoff, neergelegd in zijn boek: „Hoe lezen wij Genesis 2 en 3?” en enkele Wekker-artikelen, al of niet overeenstemt met Schrift en belijdenis, verworpen heeft.

2. De Chr. Geref. predikant van Dordrecht-Centrum Ds M. Pronk (36) heeft zich naar aanleiding van een leergeschied betreffende de prediking (er waren bezwaren ingebracht, omdat hij in zijn prediking 'n onevenredig grote plaats zou geven aan de bevinding en het belofte-karakter van de prediking onvoldoende deed uitkomen) met twee ouderlingen en één diaken aan het kerkverband onttrokken. Naar verwacht wordt, zal Ds Pronk zich aansluiten bij de Oud-Gereformeerde gemeenten.

Drs G. C. van de Kamp te Hillegom heeft zondag 8 mei jl. na de morgendienst zijn ambt in de christelijke gereformeerde kerken neergelegd en zich gevoegd bij de (syn.) gereformeerde kerk ter plaatse. Hier is geen sprake van een konflikt tussen predikant en kerkeraad of gemeente. Drs Van de Kamp is 31 jaar.

Terloops...

Gekerkerd geloof

Er zijn de laatste jaren heel wat boeken verschenen, die aandacht schenken aan de toenemende onkerkelijkheid en de achtergronden hiervan. Ik geloof dat dat goed is. Te gemakkelijk wordt als oorzaak van het feit dat velen — vooral jongeren — de kerken de rug toekeren genoemd de „verleiding van de wereld”. Voor een deel is dat terecht. Toch moeten we er voor oppassen te gemakkelijk te praten over toenemende wereldgelijkvormigheid en alles wat daarmee verband houdt. Vaak komen we niet verder dan uit het hoofd geleerde zinnen die niet meer zijn dan een cliché. Wij hanteren ze nu, onze ouders deden het dertig, veertig jaar geleden. Bovendien: als het de schuld van de „wereld” is, dat het in de „kerk” niet goed gaat, dan kunnen we als kerkmensen volstaan met het constateren van een feit: velen hebben de wereld liefgekegen (en dat is ook zo), maar op deze manier blijven we zelf buiten schot; wij, mensen van de kerk (vooral dé) doen het toch wel goed.

't Wordt tijd dat wij met elkaar gaan inzien, dat als de kerk, dat is Gods gemeente, geen werfkracht meer heeft, dat wel eens kan liggen aan die gemeente zelf. Want God wil Zijn Woord in deze wereld doen functioneren vanuit Zijn gemeente. Gods Woord kan in deze wereld alleen een kracht tot behoud zijn, als de gelovigen dat Woord echt uitdragen, als de gemeente niet maar alleen in woorden, maar vooral in werkelijkheid een zoutend zout is, een licht op de kandelaar. Zoals Jezus Christus kwam als

Groningen — De Raad van de kerk te Groningen heeft bekendgemaakt bij de aanstaande verkiezingen voor ambtsdragers in deze gemeente zijn eerder genomen besluit, dat er geen Schriftuurlijke bezwaren bestaan tegen „de vrouw in het ambt” ten uitvoer te zullen brengen, zodat het voor deze gemeente mogelijk zal zijn namen van vrouwelijke gemeenteleden voor het ambt van ouderling en diaken op te geven. De kerkeraad had de uitvoering van dit vorig jaar — met instemming van de gemeente — genomen besluit opgeschort om eerst de zusterkerken in de regio te raadplegen. Deze spraken op 21 februari uit, „dat er niet zodanige bezwaren naar voren zijn gebracht, dat met stelligheid moet worden uitgesproken, dat het stellen van een vrouw in het ambt van ouderling of diaken strijdig is met Gods Woord.”

Daarbij verzochten de kerken in de regio Noord-Nederland de kerkeraad te Groningen echter het besluit met betrekking tot de vrouw in het ambt niet uit te voeren, maar te wachten op landelijk

het grote Licht voor een volk in duisternis, zo moet Gods Woord reddend dóórklinken in een wereld die in donkerheid ligt. En als we vandaag moeten constateren dat het met het christendom niet zo goed gaat, dat het kerkbezoek minder wordt, dan moeten we ons persoonlijk en als gemeente eens gaan afvragen of ons geloven wel echt zichtbaar is geworden, of we ons licht hebben laten schijnen in plaats van onze lamp onder de korenmaat te zetten.

Vertrossing

Enkele weken geleden verscheen er een boekje van Dr G. Dekker, docent godsdienstsociologie aan de Vrije Universiteit. Dit boekje kreeg als titel „Gekerkerd geloof” met als ondertitel „Vertrossing van godsdienst en kerk”. In het programma Napraten van de K.R.O.-televisie werd op donderdagavond 10 maart door een aantal mensen over de inhoud van dit boekje gesproken; ook de schrijver nam aan het gesprek deel. Het gesprek was de moeite waard om naar te luisteren, het boekje is waard om gelezen te worden.

De inhoud raakt ook ons. Met het woord „vertrossing” bedoelt de schrijver aan te geven, dat het in de kerk vaak net zo toegaat als in de omroep. De kijkers van vandaag willen zich opsluiten in hun eigen kleine wereldje en daarbij genieten van probleemloos vermaak. Als Dekker de term „vertrossing” dan overbrengt naar de kerkelijke wereld, zegt hij dat het daar ook zo toegaat. Ook in de kerk wil men rust, probleemloos gedoe in een afgebakend kerkelijk milieu. Ik geef het allemaal wat kort weer en zeg hiermee niet dat ik het in alles met de schrijver eens ben.

overleg en te streven naar een gemeenschappelijk standpunt.

Aan dit verzoek zal de kerkeraad te Groningen niet voldoen, omdat in overleg met de gemeente eerder was uitgesproken, dat het overleg met de zusterkerken beperkt zou worden tot de regio en niet om een landelijke uitspraak gevraagd zou worden.

De Groningse kerkeraad is van mening, dat de band met de zusterkerken niet van zodanige aard mag zijn, dat de vrijheid der gemeente om binnen de normen van het Woord van God op bepaalde punten anders te handelen dan de zusterkerken, wordt belemmerd. Bovendien meent de kerkeraad, dat het belang van de zusterkerken gediend is als van zijn kant niet op het landelijk beeraad wordt aangedrongen. Deze zaak zou dan immers in andere kerkelijke vergaderingen en binnen gemeenten zo gemakkelijk tot een twistpunt kunnen worden. Thans is geen enkele kerkelijke vergadering gedwongen zich met deze zaak bezig te houden, aldus de Groningse kerkeraad.

'k Geloof wel dat het dringend nodig is om ons met de probleemstelling intens te gaan bezig houden. Veel jongelui, ook in onze kring, verklaren dat het geloof belangrijk voor hen is, maar dat ze zich matig verbonden voelen met de kerk. Ook jongelui die de Here willen dienen en de kerk dus niet de rug toekeren, verklaren dat de kerk — het kerkelijk instituut — hen vaak weinig zegt. En met veel ouderen is het precies zo.

Geloof dat niet naar buiten treedt wordt een gekerkerd geloof.

Geloof dat zich verlustigt in wat tot stand is gebracht wordt een zelfgenoegzaam geloof.

Geloof dat niet meégaat in de tijd waarin we leven wordt een tijdloos geloof.

Geloof dat zich opsluit achter vrijgemaakte kerkmuren wordt een wereldvreemd geloof.

Laten we eens bij ons zelf nagaan of er bij ons soms een verkeerde weg is (Psalm 139).

Het is de moeite waard.

Want het gaat om Gods gemeente, om Zijn kinderen.

En al mogen we dan geloven dat de satan Gods gemeente niet zal overweldigen, dat betekent niet dat we in egoïstische gezapigheid kunnen volstaan met het elke zondag trouw opzoeken van ons plaatsje in de kerk.

Gekerkerd geloof...

Maar Gods Woord laat zich niet in boeien slaan, schrijft Paulus aan Timotheüs.

Een duistere wereld om ons heen? Zeker! Maar gelovigen moeten daarin schitteren als sterren (Filippenzen).

Zijn we tevreden met onze kerk, met onze wijze van kerkdiensten houden, met onze door de tijd heen gevestigde gewoonten?

Toch zullen we straks een nieuw lied zingen.

P. C. van Wijk, Zaltbommel

Wel heeft de kerkeraad te Groningen besloten voorlopig eventuele vrouwelijke ambtsdragers niet af te vaardigen naar kerkelijke vergaderingen om op deze wijze te voorkomen, dat kerkelijke vergaderingen tegen hun wil met de zaak van de vrouw in het ambt gekonfronterd worden.

(Deze bovenstaande gegevens werden ontleend aan een uitvoerige berichtgeving omtrent deze materie in het „Nederlands Dagblad“, d.d. zaterdag 7 mei 1977)

Haren (Gron.) — Uit het Verslag van de gezamenlijke kerkeraadsvergadering met de Chr. Geref. te Groningen d.d. 2 mei 1977 lichten wij het volgende:

„Op de vraag of de door Groningen gevolgde procedure van het achteraf op de regio-vergadering brengen van de vragen over de vrouw in het ambt, wel juist was, was het antwoord van de kerkeraad, dat hij reeds direkt bezwaar heeft gehad tegen deze handelwijze van Groningen en tegen de weigering van Groningen om de regio te dienen met argumenten vanuit de Schriften. Deze bezwaren waren op de regio algemeen, maar uit overwegingen van christelijke tegemoetkomendheid en om elkander vast te houden is de regio ingegaan op het verzoek van Groningen.

Van Chr. Geref. zijde werd gevraagd of men op de regiovergadering nog overwogen had, dat het besluit van het „Tehuis“ de toenadering van beide kerken, plaatselijk en landelijk, in gevaar zou kunnen brengen. De Chr. Geref. zouden het betreuren als dit nadelige gevolgen voor ons contact zou hebben. Op de vraag hoe de kerkeraad van Haren nu zal reageren op het besluit van Groningen om het ambt open te stellen voor de vrouw kon de kerkeraad geen antwoord geven, omdat hij zich hierover nog niet heeft kunnen beraden.”

Nieuws uit breder kring

Voor de kinderen van Libanon

Meer dan anderhalf jaar is er burgeroorlog geweest in Libanon. Bij de noden op allerlei gebied mogen wij de grote problemen van het chr. onderwijs, de schoolkinderen en de gezinnen in dat land niet vergeten.

Het gaat om de leerlingen van de scholen der protestantse kerken, waarmee de Morgenlandzending reeds meer dan 20 jaar samenwerkt. Als gevolg van de burgeroorlog hebben de scholen (lagere en middelbare) van de Armeense en Arabische Protestantse Kerken over de laatste 2 jaren een tekort van meer dan f 1.228.000,—. Dit is een probleem, waar zij alleen met hulp van vrienden uit kunnen komen.

Het onderwijzend personeel heeft zo veel mogelijk doorgewerkt, op de helft van het normale salaris, dat toch al niet hoog is. De andere helft moet worden ingehaald. Maar hoe kan dat? De scholen hebben lange tijd bijna geen inkomsten gehad en zo is het ook gesteld met de ouders. Die kunnen geen schoolgeld meer betalen. Zij hebben het financieel moeilijk, meer doordat de prijzen van levensmiddelen enorm gestegen zijn. Bovendien moeten de ouders alle schoolboeken, schriften, atlanten e.d., die ook veel duurder geworden zijn, kopen. Er is ook schade aan sommige schoolgebouwen.

Wij hebben reeds het ons mogelijke gedaan om de armste gezinnen te helpen. Nu willen we graag zo veel mogelijk voor de chr. scholen doen. *Voor de kinderen is het van het grootste belang,*

dat hun scholen in stand kunnen blijven. Geef hun de kans om weer te ervaren, wat een geregeld leven is en wat het betekent, in de sfeer van de chr. school te bouwen aan hun toekomst, rekenend op de zegen des Heren. Als we bedenken, dat op deze scholen een flink percentage moslim-kinderen zijn, dan moet

dit alles ons eens te meer ter harte gaan. Wilt U voor hun doen, wat U kunt? Wij vragen U, een gift over te maken op giro 18757 van Morgenlandzending, Utrecht, met vermelding „Noodfonds scholen“. Onze hartelijke dank bij voorbaat!

Bestuur Morgenlandzending

*De Heer is mij tot hulp en sterkte.
Hij is mijn lied, mijn psalmgezing.
Hij wat het die mijn heil bewerkte
dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort der vromen tent weergalmen
van hulp en heil ons aangebracht.
Daar zingt men blij, met dankbre psalmen.
„Gods rechterhand doet grote kracht“.
Psalm 118 vers 7.*

Na een blijmoedig lijden is in heerlijkheid opgenomen mijn lieve vrouw

AKKE VAN TUINEN
echtgenote van A. Vellinga

op de leeftijd van 71 jaar.

A. VELLINGA

Amsterdam, 10 mei 1977

Huize „Bernardus“, Nieuwe Passeerdersstraat 2

De teraardebestelling heeft plaats gevonden op vrijdag 13 mei op de Nieuwe Oosterbegraafplaats aan de Kruislaan.

Welvaart en welzijn in bijbels perspectief.
1. Handhaving van recht en gerechtigheid door de overheid (sluiting abortus-klinieken);
2. Goede ontwikkelingssamenwerking (geen hulp aan bijvoorbeeld Cuba en Vietnam);
3. Vrijheid van onderwijs, maar geen samenwerkings-scholen (dat is het samengaan van openbaar en bijzonder onderwijs)
Wilt u meer weten over de RPF?
Bestel dan het verkiezingsprogramma bij het secretariaat, postbus 87, Mijdrecht.
U steunt de RPF door lid te worden!
Lijstverbinding met SGP en GPV

Reformatische Politieke Federatie
LIJST 20 JAN
P.M. RIETKERK

Evangelisatiecommissies, recreatieteams, vakantiewerkers, diaconieën ... ATTENTIE!

Laat U deze zomer de zon schijnen met de zomernummers van de EB?

De Stichting EB wil u daarbij graag helpen door twee fleurige nummers in zwart en oranje, elk 16 pagina's dik uit te geven, met artikelen, puzzels, gedichten en een keur van fijne foto's.

Twee ongedateerde nummers, zodat ze de hele zomer gebruikt kunnen worden.

Nummers met een boodschap.

Hoemeer u bestelt, hoe goedkoper ze worden. Dat varieert van 56 tot 24 cent per nummer.

Inclusief verzendkosten.

Bestelt u wel zo snel mogelijk?

Ons adres:

STICHTING ELISABETHBODE

Postbus 100 — Lochem — Telefoon 0 5730 - 2770 ('s avonds 2526)

samen verantwoordelijk

Voor het CDA staan de woorden „samen verantwoordelijk” centraal. Dat is de inzet van het CDA voor een meer rechtvaardige en veiliger samenleving. Een samenleving, waarin mondigheid en volwassenheid van alle mensen zo goed mogelijk tot hun recht komen.

Die gezamenlijke verantwoordelijkheid mogen we niet afschuiven. Niet naar de overheid en niet naar andere machtsblokken. Het CDA is tegen iedere samenballing van macht, bij welke groep dan ook.

Wij zijn samen verantwoordelijk!

Dit betekent: met elkaar rekening houden, naar elkaar luisteren. En niet alleen maar aan eigen belangen denken.

Het CDA ziet geen heil in de door andere partijen gewenste scheiding der geesten. Een politiek van belangen groepen, die ieder voor zich zelf opkomen, schaadt uiteindelijk de samenleving.

Het CDA is vernieuwingsgezind, maar weet ook dat echte veranderingen niet van de ene dag op de andere tot stand kunnen komen.

Veranderingen die er wel moeten komen. Het gaat bijv.

- om de bescherming van het milieu
- om een slagvaardig inkomensbeleid
- om behoud en creëren van werkgelegenheid
- om ontwikkelingssamenwerking

- om de bescherming van vrede en veiligheid
- om de bescherming van het menselijk leven en
- om een overheid, die de zwakken in onze samenleving écht helpt.

Het CDA laat zich leiden door het evangelie, dat oproept tot het dienen van God en de medemens. Het CDA richt zich tot het hele Nederlandse volk, zonder onderscheid naar geloof of maatschappelijke groepering.

De waardigheid van de mens — als beeldrager van zijn Schepper — staat voorop.

Het CDA vraagt u te kiezen voor een redelijk en verantwoord program. Kies bewust voor gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alleen op die manier worden we de problemen in onze samenleving de baas.

**CDA stemmen
verantwoord stemmen
CDA 1 van agt**

Uit... goed voor U!!

Voor de Pinksterweek hebben wij nog enkele Bungalow's vrij. Voor juni met zijn lange avonden kunt U ook nog bij ons terecht, evenzo na 6 aug. Ook met uw tent of caravan bent U bij ons hartelijk welkom.

CAMPING en BUNGALOWPARK

„Ackersate”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen
Telefoon 03429-1274

**PLAATS
UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !**

**STICHTING
VERENIGDE
UITVAARTFONDSEN
IN NEDERLAND**

ONZE STICHTING MAAKT GEEN WINST

Ze is een Stichting, welke de gemeenschap wil dienen en het algemeen belang bij haar maatschappelijk streven als uitgangspunt neemt.

Een zestig jaar ervaring stelt haar in staat u een compleet pakket verzekeringen aan te bieden, met als sterkste troef haar lage premies, die gedurende de gehele looptijd onveranderd blijven.

Tevens verzorgt zij begrafenissen (ook voor nietverzekerden.)

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot haar kantoor Enschede, Haaksbergerstraat 231 hoek Getfertsingel, telefoon 053-31 95 35 - 32 36 93.

Kantooruren 8.30-12.30 - 13.30-17.00 uur.

Redaktieleden:

Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma; Ds H. Smit

Adres van de Redactie:

K. Muller, H. Pootlaan 242, Alkmaar, tel. 072-16767

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist,
tel. 03404 - 12452.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Merelhoven 273, Capelle a/d IJssel, tel. 010-504178

Abonnementsprijs:

f 35,— per jaar of f 18,50 per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.